

27.10.2022

VN/18878/2022-STM-21

**Sisäilmaan liittyvän oireilun ja sairastumisen diagnosointi, hoito ja kuntoutus (Majvik 3):
konsensussuositustyöryhmän 1. kokous**
Aika 27.10.2022 klo 10.00-13.00

Paikka Sosiaali- ja terveysministeriö, nh Iso 105, Kirkkokatu 14, 00170 Helsinki
Etäyhteys: Teams

Läsnä **Puheenjohtajisto ja kirjoittajaryhmä**
Lähiosallistujat:

Taneli Puumalainen, puheenjohtaja, sosiaali- ja terveysministeriö
Sirkku Pikkujämsä, varapuheenjohtaja, sosiaali- ja terveysministeriö
Jorma Komulainen, tekninen varapuheenjohtaja, Duodecim (ei äänioikeutta)
Tuomas Sorto, asiantuntijasihteeri, sosiaali- ja terveysministeriö (ei äänioikeutta)

Etäosallistujat:

Kati Huttunen, asiantuntijasihteeri, sosiaali- ja terveysministeriö (ei äänioikeutta)

TyöryhmäLähiosallistujat:

Liisa Airaksinen, Korva-, nenä- ja kurkkutaudit – pää- ja kaulan kirurgia ry
Soile Jungewelter, Suomen Työterveyslääkäriyhdistys ry
Jussi Karjalainen, Suomen keuhkolääkäriyhdistys ry ja
Suomen Allergologi- ja immunologiyhdistys ry
Juha Pekkanen, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos
Laura-Maria Peltonen, Turun yliopisto
Riitta Sauni, Tampereen yliopisto
Tiina Tuomela, Eduskunnan sisäilmaryhmän nimeämä edustaja
Riitta Työläjärvä, Eduskunnan sisäilmaryhmän nimeämä edustaja
Tuula Vasankari, Filha ry
Risto Vataja, Suomen Neurologinen Yhdistys
Aki Vuokko, Työterveyslaitos

Etäosallistujat:

Jussi Lampi, Suomen yleislääketieteen yhdistys - SYLY ry
Johanna Leppälä, Homepakolaiset ry
Sari Mäki, Hengitysliitto
Kari Reijula, Helsingin yliopisto
Kaisa Saari, Suomen psykiatriyhdistys
Susanna Salmivesi, Suomen Lastenlääkäriyhdistys ry ja
Suomen lastenlääkäreiden allergologiayhdistys SLAY ry
Kimmo Tarvainen, työterveyshuollon asiantuntija, sosiaali- ja terveysministeriö

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 33
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 8
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

02951 63415
+358 2951 63415

kirjaamo.stm@gov.fi
stm.fi

Asiantuntijajäsenet

Lähiosallistujat:

Milja Tiainen, sosiaaliturvan asiantuntija, sosiaali- ja terveysministeriö (ei äänioikeutta)

Etäosallistujat:

Virpi Liukkonen, Kansaneläkelaitos KELA (ei äänioikeutta)

Poissa

Tapani Hämäläinen, palvelujärjestelmän asiantuntija, sosiaali- ja terveysministeriö

Tuula Putus, Turun yliopisto

1 Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja Taneli Puumalainen avasi kokouksen 10.04. Asialista hyväksyttiin ja sovittiin, että varapuheenjohtaja Sirkku Pikkujämsä ottaa kokouksessa vetovastuun mikäli kokous on vielä kesken Taneli Puumalaisen poistussa viimeistään 12.45.

2 Eduskunnan toimeksianto

Puheenjohtaja esitteli työryhmän asettamisen taustat ja eduskunnan toimeksiannon.

3 Esittäytymiset

Kokouksen osallistujat esittelivät itsensä, asiantuntemuksensa ja suositukseen liittyvät sidonnaisuutensa lyhyesti.

4 Konsensusprosessin esittely

Tekninen varapuheenjohtaja Jorma Komulainen esitteli konsensusprosessin käsittelyprosessin ja puheenjohtaja Taneli Puumalainen työskentelytapoja, tiedotussuunnitelmaa ja tavoiteaikataulua (Liite 1.). Esittelyn jälkeen keskusteltiin avoimista kysymyksistä ja sovittiin yhteisistä käytännöistä:

- Sekä kokouksessa äänestäminen, että sähköiset äänestykset tehdään työryhmän kesken avoimesti, eli työryhmän jäsenet tietävät toistensa mielipiteet. Äänestystuloksia ei julkaista suosituksen mukana, mutta tarvittaessa eriävät mielipiteet kirjataan suositukseen. Mikäli työryhmän jäsen kokee, että hänellä ei ole riittävää asiantuntemusta muodostaa kantaa johonkin suosituslauseeseen, voi myös jättää äänestämättä. Suosituslauseen läpimenoa tarvitaan hyväksyntä 75 % äänestäneistä työryhmän jäsenistä.
- Työryhmässä keskustellaan luottamuksellisesti, eli suositusten sisällöstä ei keskustella julkisuudessa työn ollessa kesken. Luottamuksellisuus ei kuitenkaan rajoita työryhmän jäsenten puheoikeutta ja osallistumista oman sidosryhmänsä kanssa työskentelyyn. Julkisuudessa ei siis viestitä esimerkiksi siitä, mitä työryhmä tulee suosittelemaan. Erityisesti henkilöön tai henkilöiden taustaryhmiin menevää viestintää sosiaalisessa mediassa tulee välttää. Työryhmän asiakirjat ovat julkisia viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) säädösten perusteella, mahdolliset tietopyynnot käsitellään tapauskohtaisesti.
- Työryhmän sidonnaisuudet (sekä taloudelliset että akateemiset) julkaistaan suosituksen julkaisun yhteydessä.
- Työryhmän työstä tiedotetaan jo toimintakauden aikana esimerkiksi alan seminaareissa ja rahoittajatahollen. Työryhmän jäsenet voivat ehdottaa julkaisufoorumeita työn edetessä. Työn ollessa kesken tiedotetaan kuitenkin vain prosessiin, työtapoihin ja etenemiseen liittyen eli suosituksen sisällöstä tiedotetaan vasta, kun se julkaistaan lausuttavaksi.
- Päätettiin lähettää Sisäilmastoseminaariin 2023 esitelmäehdotus liittyen Majvik 3 työryhmän kokoamiseen ja työskentelyprosessiin (ehdotusten deadline 31.10.2022).
- Suositus pyritään julkaisemaan vuoden 2024 alussa. Työryhmän kokouksia pidetään joului- ja kesätaukoja lukuunottamatta noin joka toinen kuukausi. Työryhmän tulevien kokousten tarkemmasta aikataulusta lähetetään Webropol (tai vastaava) kysely.
- Materiaalia valmistellessa kirjoittajaryhmä keskustelee aiheeseen liittyvien asiantuntijoiden kanssa, jotta suosituksen taustoituksessa tulee otettua huomioon erilaisia näkökulmia laajemmin kuin itse suosituslausissa. Tarvittaessa voidaan järjestää online-kokouksia varsinaisten kokousten lisäksi, jotta suosituslauseista pystytään keskustelemaan myös ennen äänestystä. Jo loppuun käsiteltyjä ydinkysymyksiä ei kuitenkaan lähtökohtaisesti avata uudelleen keskusteluun.

5 Suosituksessa käsiteltävät ydinkysymykset

Kirjoittajaryhmä eli asiantuntijasihteerit Kati Huttunen ja Tuomas Sorto esitteli luonnoksen suosituksessa käsiteltäviksi ydinkysymyksiksi (Liite 2).

Ydinkysymysten sisältöön liittyen keskusteltiin tarpeesta keskittyä aikaisessa vaiheessa nimenomaan potilaiden hoidon ja toimintakyvyn kannalta ongelmallisimpiin kysymyksiin kuten pitkittyneeseen hankalaan oireiluun. Ehdotettiin myös Ydinkysymysten 1 ja 2 järjestyksen vaihtamista, jotta aluksi voitaisiin määrittää tärkeimmät oireisiin liittyvät tekijät, joihin suosituksessa sitten keskitytään.

Keskusteltiin myös tarpeesta laajentaa tarkasteltavat sisäympäristöt kattamaan luonnoksessa mainittujen kotien ja toimistotyyppisten työympäristöjen lisäksi myös esimerkiksi koulut ja terveydenhuollon toimintayksiköt. Työterveydenhuollon roolille ja vastuulle toivottiin selkeää määrittelyä.

Ydinkysymyksissä 4 ja 5 käytettyä potilas- sanaa pidettiin jossain määrin rajoittavana, sillä suositus liittyy varsinaisten potilaiden lisäksi laajaan joukkoon sisätiloja käyttäviä ihmisiä, jotka eivät välttämättä ole hoitosuhteessa tai vielä terveydenhuollon piirissä.

Todettiin, että suosituksessa on käsiteltävä ainakin jollain tasolla kaikki toimeksiannossa mainitut aiheet, mutta suositusta voidaan rajata keskittymällä käsittelemään suosituslauseissa erityisesti kriittisimpiä tai kiistanalaisimpia kysymyksiä. Suositusta voidaan myös rajata keskittymällä tunnettujen sairauksien diagnosoinnin ja hoidon kuvauksessa nimenomaan sisäilmatilanteiden erityispiirteisiin. Aiheen laajuuden vuoksi on tärkeää rajata käsiteltäviä aiheita mahdollisimman tarkasti ja määritellä käytetyt termit ja käsitteet hyvin.

Suosituksen on tarkoitus kattaa kotien ja toimistotyyppisten työympäristöjen lisäksi myös koulurakennukset ja vastaavat sisäympäristöt, mutta ei teollisuustiloja ja muita korkeiden altistepitoisuuksien työympäristöjä. Vaikka rakennuksen tutkiminen on rajattu toimeksiannossa suosituksen ulkopuolelle, suosituksessa tulisi kuitenkin ohjata tutustumaan luotettaviin lähteisiin, jossa käsitellään rakennuksen asianmukaista tutkimista. Kohderyhmän rajoittamista voidaan harkita kysymyskohtaisesti, esimerkiksi keskittymällä Ydinkysymyksessä 3. laajempaan joukkoon rakennusten käyttäjiä tai oireilevia, kun taas Ydinkysymyksessä 4. käsitellään nimenomaan hoitosuhdetta eli potilaita. Ydinkysymyksessä 5. taas on tärkeä ottaa huomioon myös yhteisönäkökulma, ei pelkästään potilaat.

Päätettiin hyväksyä ehdotetut ydinkysymykset seuraavilla tarkennuksilla:

- Ydinkysymys 1:
Mitkä ovat tärkeimmät oiretyypit, sairaudet ja *vaikutukset toimintakykyyn*, jotka liittyvät sisäilmaan
- Ydinkysymys 2:
Mitkä ovat Suomessa tärkeimmät *sisäilmaoireisiin liittyvät* tekijät?
- Ydinkysymys 7:
Miten *sisäilmapotilaiden sosiaali- ja* terveydenhuoltoa tulisi jatkossa kehittää?

Aiheiden tarkempaan rajaamiseen palataan seuraavissa kokouksissa. Ydinkysymysten järjestystä ei tarvitse päättää tässä kokouksessa ja ydinkysymysten sanamuotoja voidaan muokata myös työskentelyn aikana.

Varapuheenjohtaja Sirkku Pikkujämsä siirtyi kokouksen puheenjohtajan tehtäviin Taneli Puumalaisen poistuessa klo 12.45

6 Seuraavassa kokouksessa käsiteltävät ydinkysymykset

Päätettiin käsitellä työryhmän seuraavassa kokouksessa Ydinkysymykset 1 ja 2.

7 Muut asiat

Päätettiin aloittaa keräämään sidonnaisuusilmoituksia lähettämällä STM:n kaavakepohja työryhmän jäsenille, tavoitteena koota ilmoitukset ennen seuraavaa kokousta ja täydentää niitä tarvittaessa toimikauden aikana.

Keskusteltiin Tiimerin hyödyntämisestä työryhmän välisissä keskusteluissa, mutta riskinä nähtiin, että erillinen alusta ei tavoita kaikkia. Sovittiin, että lähtökohtaisesti keskustellaan kokouksissa ja sähköpostitse, sekä tarvittaessa ylimääräisissä online-kokouksissa. Tiimerin keskustelupalsta voidaan myöhemmin ottaa aktiivisempaan käyttöön, jos sille nähdään tarvetta. Taustamateriaali kuitenkin kerätään Tiimeriin kootusti saataville, ja tarvittaessa sihteeristöön voi ottaa yhteyttä myös Tiimerin keskustelupalstan kautta.

Sovittiin, että äänestyksen toteuttamista Webropol-työkalulla testataan ennen ensimmäistä varsinaista äänestystä. Jorma Komulainen lähettää muissa konsensusryhmissä käytettyjä materiaaleja malliksi sihteeristölle äänestyksen toteuttamista varten.

8 Seuraavien kokousten ajankohta

Työryhmän seuraavat kokoukset on suunniteltu tavoiteaikataulun mukaisesti joulukuulle ja maaliskuulle. Tarkempien ajankohtien sopimista varten työryhmän jäsenille lähetään kysely.

9 Kokouksen päättäminen

Sirkku Pikkujämsä päätti kokouksen 12.52

Liitteet	Liite 1. Konsensussuositusprosessin esittely Liite 2. Ydinkysymykset, versio 0.3 Liite 3. Kokousesitykset
Jakelu	Työryhmän jäsenet
Tiedoksi	Vesa Pekkola